

Bir Şiir Tahlili Gelincik Şiiri Ahmet Acar

– Ömer Batı · 22 Mart 2010

GELİNCİK

Kiraz kırmızısı güzelim tenin
Topraktan mı aldın o siyah benin
Dağ taş çiçek olsa unutmam seni
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik.

Gözler kamaştırın o güzel rengin
Çiçekler içinde bulunmaz dengin
Bin bir eda ile bitmez ahengin
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik.

Güneş kadar sıcak ay kadar berrak
Gelin kadar güzel pamuk gibi ak
Vücudunu kaplamış yemyeşil yaprak
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik.

Renklerin alası güzeli sende
Neşe mutluluk var sen olan yerde
Ne mutlu sana ki adın dillerde
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik.

Ahmet Acar gelin diye sevdiğim
İlk baharda kır bayırda gördüğüm
Çok nadide canım kadar sevdiğim
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik.

Ahmet ACAR
01.01.2010 / Sivas

"GELİNCİK" ŞİİRİNİN TAHLİLİ:

a. İFADE-İ MERAM YERİNE

Ala gözlerini sevdiğim dilber,

Ben güzel görmedim senden ziyade.
Bilmem huri misin, gökten mi indin?
Bugün güzelliğin dünden ziyade.

Doğar aylar gibi, doğar görünür,
Kırmızılar giyip çıkar salınır.
Ah ettikçe kara bağrım delinir,
Sayılmaz benlerin binden ziyade.
(Karacaoğlan – Ala Gözlerini Sevdığım Dilber 2)

Sen ey dilber! Gönlümü yerden yere vuran vefasız yââââr. Aşkın esiri olmuş, elden ele deli divane dolaşmaktayım. Amansızlığı mesabesinde yalnızları oynayan çöller ortasında yüreğimin yaralarını kumlara yazmaya çalışıyorum. Çöl ıssız, çöl sıcak. Benliğimi yakıp kavurmaya çalışıyorum seni bulup kavuşmak uğruna. Yüreğim aşkın ateşiyle kavrulurken çöller yerine geçiyor. Çaresizliğim karşısında bir şeyler yapamıyorum. Uçsuz bucaksız çöllerde yine gelen ve gidenlerin izlerinde ve rüzgârlarında senin izlerini aramaya çalışıyorum. Sahralar dolusu aşkın birikiyor gönlümde. Oturuyor kimsesizlikler içinde.

Vahalar bulur gibi seni buluyorum. Kokluyor, öpüyor ve dertleşiyorum hayalinle. Her canlı da seni arar oldum. Soruyorum senin diyarlardan bağrıma doğru efil efil esen sam yeli rüzgârlarına senden yana ne varsa, rayihaları alıp bağrıma basıyorum. Sevgini bana ver yârim. Gözlerimin sönen ferine cansuyu gibi aydınlıklar gelsin teninden, parıldasın gözlerim. Sevgini bana ver, kımıldasın yeniden yüreğimin bitap düşmüş duyguları. Ellerinin sıcaklığında yüreğimin soğukluğunu ısıtayım. Gözlerinin rengi, bulutlar yerinde salkım salkım damlalar akıtıyor yüreğime. Biriken damlalar siliyor pas tutmuş aşkımızın kirlerini.

Seninle dolaşıyorum, adın yüreğimden dilime dökülürken tespih tespih. Yürüyorum seni bulma adına dar sokaklar ardında yükselen meskenler arasında. Kimsesizliğime doyamıyorum, fakat sana kavuşma adına hızlanıyor adımlarım. Yürüyemiyorum, engel teşkil ediyor karanlıklar önümde. Aydınlığı beklemeye koyuluyorum. Her şey seni anlatırken yüreğime, ben seni bulmanın heyecanını hissediyorum benliğimde. Tüm canlılara seni soruyorum; yüzlerde, yüzünden akseden tebessümler yansıyor. Tenim kımıldıyor, hareketleniyorum eline sarılıp doyasıya öpeceğim anlarda yanında buldukça. Senin olduğun sokağa girince kara kül rengi bulutlar, yerini muştuların kafeslerden kurtulup kâinata yayılması misali aydınlatıyor her tarafı. Bu aydınlık içinde dilimin ucuna kement atan mısralara engel olamıyorum. Dökülüyor kelimeler sessiz ve sensizce.

Daha dokunmadan kurudu irem,
Çöllere bir türlü yağamıyorum.
Yeni bir koşunun başlangıcında,
Biraz deprem sonrası,
Biraz şehir hülyası,

Bir kalp yangınından geriye kalan,
Siyah gözlerine beni de götür.
Artık bu yerlere sığamıyorum...

Siyah gözlerinde kendimi bulurken, karanlıklarım şafaklar gibi aydınlıklara kavuşuyor. Ufkun aydınlanması gibi yüreğimin kuytularında, çıkmazlarında, dehlizlerinde adın bana meşale oluyor. Yeni koşturmacalara arttı dayanamaz bu yüreğim. Seni aramaların akabinde bulmalara hasretken, yine de sensizlik yetti canıma. Tenine dokunuyor ellerim. Ve aşkım, seni sevdiğimi söylemek istiyorum karşında beklerken.

Aşkım senindir sevdiğim; bu onulmaz yaraların akabinde can bulan aşkım senindir. Bir bilsen keşke, gerçekten anlamayı seçip de ben de kendini görebilsen. Ben senin adınla çöllerde Mecnun misali gezerken sen bensizliğin kollarında kıskaçlara tutturulmuşsun. Kapına geldim. Nefesini alsın en temiz rüzgârlar, doldursun bağrımdan içre oksijen verip bedenime, alıp sensizliklerin dioksitlerini. Belki nefesin yoktu nefesimde, ellerin hiç tutmadı ellerimi, sesin arada bir değdi kulaklarıma, yüzünü bir tek hayallerimde net olarak seçebildim ama inan ki bu şekilde bile ölüncesine sevmiştim seni. İçimde boy veren kardelenler gibi zorlukların beyazlığında boy veriyorsun. Fakat şunu da biliyorum ki kardelenler bahar yağmurlarının öncesinde boy verirmiş. Sen benim solmayan kardelenim ol, gel. İlkbaharlara beraberce girelim, yüreklerimizde ellerimiz beraberken kırlar ve ovalar yeşillensin, canlansın. Kulaklarımda bitmesini hiç istemediğim kuş cıvıdamaları bitmesin birlikteliğimizin akabinde. Can bulurken yüreğimde gitmesini istemediğim sevdiğim var. Gökyüzü masmavi rengini kara bulutlara teslim etmeden ne olur yalnız bırakma beni. Uyan güzel yâr, sabah olacak neredeyse.

Ey sevgili senden hikâyeler bulma adına kitapları yoklarken satır aralarında aşkıma denk bir sevda buldum. Buldu derken, sonuyla hüznümlendim ve korktum. Benim kıssam da böyle mi bitecek diye. Anlatılıyor ya kitabı sahifelerde "çiçek ile suyun" hazin mi hazin hikâyesi. Bak dinle ey gönlümün adı, sevdamin kara gözlü yâri.

Günün birinde bir "çiçek" ile "su" karşılaşır ve arkadaş olurlar. İlk önceleri güzel bir arkadaşlık olarak devam eder birliktelikleri, tabii zaman lâzımdır birbirlerini tanımak için. Gel zaman, git zaman çiçek o kadar mutlu olur ki, mutluluktan içi içine sığmaz artık ve anlar ki, suya âşık olmuştur. İlk kez âşık olan çiçek, etrafa kokular saçar, "Sırf senin hatırın için ey su." diye... Öyle zaman gelir ki, artık su da içinde çiçeğe karşı bir şeyler hissetmeye başlamıştır. Zanneder ki, çiçeğe âşıktır ama su da ilk defa âşık oluyordur.

Günler ve aylar birbirini kovalar ve çiçek acaba, "Su beni seviyor mu?" diye düşünmeye başlar. Çünkü su, pek ilgilenmez çiçekle... Hâlbuki çiçek, alışkın değildir böyle bir sevgiye ve dayanamaz. Çiçek, suya "Seni seviyorum!" der. Su, "Ben de seni seviyorum." der. Aradan zaman geçer ve çiçek yine, "Seni seviyorum!" der. Su, yine "Ben de..." der.

Çiçek, sabırlıdır. Bekler, bekler, bekler... Artık öyle bir duruma gelir ki, çiçek koku saçamaz etrafa ve son

kez suya, "Seni seviyorum." der. Su da ona "Söyledim ya ben de seni seviyorum." der ve gün gelir çiçek yataklara düşer. Hastalanmıştır çiçek artık. Rengi solmuş, çehresi sararmıştır çiçeğin. Yataklardadır artık çiçek. Su da başında bekler çiçeğin, yardımcı olmak için sevdiğine... Bellidir ki artık çiçek ölecektir ve son kez zorlukla başını döndürerek çiçek, suya der ki; "Seni ben, gerçekten seviyorum." Çok hüzünlenir su bu durum karşısında ve son çare olarak bir doktor çağırır nedir sorun diye... Doktor gelir ve muayene eder çiçeği. Sonra şöyle der doktor:

"Hastanın durumu ümitsiz artık elimizden bir şey gelmez." Su, merak eder, sevgilisinin ölümüne sebep olan hastalık nedir diye ve sorar doktora. Doktor, şöyle bir bakar suya ve der ki: "Çiçeğin bir hastalığı yok dostum... Bu çiçek sadece susuz kalmış, ölümü onun için." der. Ve anlamıştır artık su, sevgiliye sadece, "Seni seviyorum!" demek yetmemektedir...

Bu sevda burada, böylesine bitmemeli sevgili. Meramla başlayan sahifelerin nihayete ermesi bile bir düzenle ve sonuçla tamamlanırken bizim sevdamızdaki kavuşmaların, böylesi acı bir ayrılıkla bitmesini ve karşılıksız kalmasını istemiyorum. İkimiz de bu hikâyede çiçek olmalıyız. Aşkımızı yaşatma adına Leyla olup çöllerde Mecnun'u aramalıyız. Yunus olup, " Arayı arayı bulsam izini, / İzinin tozuna sürsem yüzümü. / Hak nasip eylese görsem yüzünü, / Ey sevdiğim gönül arzular seni. " mısraları dilimize pelesenk olmalı ki diller ardındaki yüreklerde yuvalar kurmalı aşkımızın adı. Benliğindeki esrar, yüreğindeki belirsizlikleri çözümleme adına bir şeyle fısıldarken içime, ilkbaharların ardınca gelen sıcak günlerin hararetiyle ısıtıyorum aşkımın buzlarını. Eriyen buzlar ruhuma can verdikçe ben seninle kendimi bulmaya koyuluyorum.

"Sevgili kardelen çiçeğim." diye, haykırmak istiyorum sana. Ne zorluklarda ne çetin kışlarda boy verme sancıyla kıvranırken, boynun hicabınla önünde kemerbeste duruyor. Aşkımızın meyveye duran dallarında domur domur tazeler, boy verme telaşında. Sen, ne zarif bir abdiyetle hareket ediyorsun ki, etrafında bülbüller şakıyıp durmakta ve pervane olmaktadır. Kendilerini bağrındaki hançere vurma adına mısralar dizmektedirler. Benim yerime tercüman-ı hal edip, fikreylemektedirler.

Renklerin gökyüzü kadar engin ve berrak. Renginin alâyişi öyle bir sarmakta ki tabakayı âlâyı, eleğimsağmalar renk cümbüşünde geride kalmaktalar aşkımızın rengi karşısında. Göklerdeki kuşaklar tarif etmekte tüm âlem-i seyyale sevdamızın mayisini. Sular, çağlayanlar misali engeller aşip, bizcesini yaşamaktadırlar aşk sevdasını. Seni seviyorum ey yar. Seninle hemhal olmak istiyorum doğan günün ardındaki şulelerde. Sende rüyalarını beni görme umuduyla gör. Gözlerimle birlikte yüreğim ve zihnim de seninle dolsun.

Her şeyde senden izler bulma adına bağrımı esen deli rüzgârlara açtım. Satırlarda kelimeler senin adını çiziyor gözlerim önünde. Satırlar önümüzde kayarken, sevgilinin siması ve aklığı yansıyor sayfalara. Boş beyaz kâğıtlara resmini çiziyorum. Karakalem yapamıyorum, çünkü hayalin gözlerim önünden gitmiyor. Şair ruhlu olmak varken, ozanlar gibi sazım elimde sana methiyeler sarıyorum, dilimin ucundaki bağlara. Yüreği sevdalımız bu hallerdeyken biz sevgiliye dizilen satırlardaki incileri bulmak uğruna dalıyoruz

kelimelerin şair yüreğinden kopmuş enginliğine. Karşımıza yürek parçası satırlar olan Ahmet Acar Beyin iç dökmeleri olan " Gelincik " şiirini tahlil etmeye çalışalım.

" Gelincik " şiirimizi biçim ve içerik olarak ele almaya çalıştığımızda karşımıza ilk bakışta biçim özellikleri olarak şu satırların çıktığına şahit olmaktadır:

b. YAPI

Halk edebiyatı şiirinin etkisinin satırlar üzerinde kelimelere aksettiği mısralar. Özellikle günümüz şairleri arasında sıklıkla tercih edilen serbest vezne inat bir kullanımla şiirimizde adeta vezin olarak bir başkaldırı biçiminde bir etkinin izleri görülmektedir. Şiir dördlüklerden meydana gelmiştir. Her bir kıtada ses ve anlam kaynaşması yoluyla oluşmuş birimlerden vardır. Şiir, halk edebiyatı şairlerimiz ile bütünleşmiş vaziyetteki hece vezniyle yazılmıştır. Şiirde adeta kafiyeyi tutturma adına, mısralardaki kelimelerin özenle seçilmeye gayret edildiği ve anlam bütünlüğünü sağlamaya çalışıldığı görülmektedir. Hece vezninin 6 + 5 kalıbı esas alınarak 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Duyguları oluşturan kelimeler belirli bir sıra oluşturularak şiirde kendisine bir yer bulmuştur. Şiirde ritm, ses benzerliği, söyleyiş gibi ahenk unsurları bir bütün halinde uyumla kullanılmıştır.

Şiir beş kıtadan oluşan dördlüklerden meydana gelmiştir. Şiirde kafiye türü olarak tam ve zengin kafiye kullanımı tercih edilmiştir. Birinci, üçüncü ve dördüncü kıtalarda iki ses benzerliğinin esas alındığı tam kafiye kullanımı görülürken, ikinci ve beşinci kıtalarda ise üç ve daha fazla ses benzerliğinin kullanıldığı zengin kafiye tercih edilmiştir. Bu kafiyelerin yanında ek halinde redif de bulunmaktadır.

..... rengin -eng: Zengin kafiye / -in: redif

..... dengin

..... ahengin

Ne güzel zarıfsin güzel gelincik.

..... tenin -en: Tam kafiye / -in: redif

..... benin

..... seni

Ne güzel zarıfsin güzel gelincik.

Kıtaldaki son mısralar nakarat olarak kullanılmıştır. Bundan amaç şiirdeki diğer mısralar arasındaki bağı kıtalar düzeyinde sağlamaktır. Adeta kıtalar birbirine nakarat dizeyle bağlanmıştır. Kıtalara baktığımızda bir mozaik oluşturulan ayrı ayrı parçaların bir bütünlük arzemesi misali kendi içerisinde farklılık gösterse de konu bütünlüğü bağlamında ele aldığımızda ise şiirin bir bütün oluşturduğu görülmektedir.

Bu kafiye çeşidinin yanı sıra uyaklarda belirli bir düzen gözetildiği temaşa edilmekte. Kafiye örgüsü (düzen) olarak da halk edebiyatı şiirinde ozanlarımızın kullandığı örgü olan düz kafiye örgüsü tercih edilmiştir.

..... berrak-----a
..... ak-----a
..... yaprak-----a
..... gelincik-----b

Şiir benzetme ögeleri bakımından da zengindir. Şair tarafından sevgiliye hitaben çeşitli benzetme ögeleri kullanılırken hepsinin de sevgiliyi ifade etme adına eksik kaldığı şairin duygularının ardında sezilenmektedir. Benzetme unsurları " gibi, kadar, mı " gibi benzetme edatlarıyla sağlanmıştır. Benzetme unsurlarından şiirde; " kiraz, toprak, gelincik, çiçek, güneş, pamuk, yaprak " gibi kelimelerin ihtiva manada bu kullanımın tercih edildiği görülmektedir. Sevgili şairin ufkunda şekillenirken, muhayyiledeki biçime bürünmek zorundadır. Çünkü âşık, maşukunu nasıl görmek istiyorsa sevgili kelimelerde o dizlerde yer almalıdır. Tıpkı Leyla misali. Mecnun'a, " Bu kara, kuru Leyla için mi çöllere düştün ve bu cefalara katlandın?" dediklerinde Mecnun bir ah çekip bağrını yakan sıcak kumlar üzerinde şöyle yanıt verir: " Siz, Leyla'yı bir de benim gönül gözümle görün. " İşte şiirin şaircesi ve özgünlüğü burada yansımakta yüreklerden mısralara.

Gösterge öbekleri olarak sık bir kullanımın varlığı görülmektedir. Ad ve sıfat tamlamaları olarak sevgiliyi tarif için değişik kullanımlar vardır. Şiirde ad tamlaması çeşidi olarak; " kiraz kırmızısı, (senin) ahengin, renklerin alası " kullanılmışken sıfat tamlaması olarak da; " güzelim tenin, siyah benin, güzel gelincik, gözler kamaştıran o güzel rengin, güzel rengin, binbir eda, yemyeşil yaprak " grupları kullanılmıştır. Bu kadar sık kullanılan sıfat tamlamaları, şiiri daha da görselleyerek okuyucunun kelimelerde şairimizin yüreğine saplanmış olan sevgilinin kendisini bulmasını sağlamaktadır. Kelimelerin çağrışım değerlerinin gücü, en üst seviyede canlı tutulmaya çalışılmıştır.

Şiirimiz Halk edebiyatı ürünlerinden olduğundan son dörtlükte şairin kendi adını veya mahlasını yerleştirme geleneği görülmektedir. Bundan maksat bu tarz şiirler saz eşliğinde at sırtında diyar diyar dolaşarak meydanlarda veya kahvehanelerde söylendiğinden söyleyenin imzası mahiyetindedir. Halk edebiyatı ürünleri sözlü ürünlerden olduğundan söyleyenin kim olduğunu belirtmesi adına şairler tarafından kullanılmıştır. Tahlile çalıştığımız şiirde de son kıtanın ilk dizesinde şairimiz "Ahmet Acar" adını kullanarak şiire adeta damgasını vurmuştur. Bu tür şiirlerde söyleyenin belli olması dilden dile dolaşsa da anonim olmasını engellemektedir. Genellikle şairler veya ozanlar şiirlerde mahlası tercih etmekle birlikte "Gelincik" şiirimizde şairimiz gerçek adını kullanmayı yeğlemiştir.

Şiirde kullanılan göstergelerin anlamlarına baktığımızda göndergesel anlamdan ziyade mecaz anlamları ağırlıkta olduğu görülmektedir. Sevgilinin güzelliğini tarif etme adına bir gayret içine giren şairimiz, okuyucusuna yüreğindeki sevgilisinin benzerini kelimelerle adeta ressam titizliğiyle bir tablo çizmektedir. Şiirdeki göndergesel anlamlı göstergeler olarak; " ten, toprak, ben, siyah, dağ, taş, çiçek, gelincik, göz, güneş, ay, pamuk, vücut, berrak, ilkbahar, kır, bayır " göstergelerin kullanıldığı görülmüştür.

Şiirdeki bazı kelimelerin çağrışımsal değerleri de kullanılmıştır. Özellikle de "ben, gelincik" sözcükler eş anlamları itibariyle kullanımı tercih edilmiştir. "Ben" sözcüğü şiirde aslında sevgilinin yüzündeki siyah nokta şeklindeki işaret olarak remz edilmişken, şairimiz onun yüzündeki yansımasının aslında kendi yüreği, sevgisi, sevdasının belirtisi olarak en görünen yer olan yüz de yer ettirmiştir. Ayrıca sevgilinin yüzündeki beni göstererek onu diğer sevgililerden ayıran belirgin bir işaretiyle ortaya çıkarmıştır. "Gelincik" göstergesi de yine eş anlamlı çağrışımsal değeriyle kullanılmışken o da yine sevgilinin gelincik çiçeği misali açan yüreğine benzetilmiştir. Kırılarda bayırlarda açan ve ilkbaharın müjdesini kuşa, börtü böceğe haber veren gelincik çiçeği de yine şairimizin gönlünde sevgilisinin yer etmesiyle farklı bir bahar esintisi meydana getirmiştir. Şairimiz de bu yansımaları göstergelerin çağrışımsal değerleriyle ifade etmeye çalışmıştır.

Şiirde kelimelerde ses yinelenmeleri yapılarak uyum sağlanmaya çalışılmıştır. Kafiye düzeni sağlanırken bu ses yinelenmelerini görmekteyiz. Şiirde aynı sessiz harflerin tekrarlanmasıyla oluşan ahenge "aliterasyon" dendiğini biliyoruz ki ahengi sağlamak adına şairlerin sıkça başvurduğu bir kullanımdır. Bu açıdan şiirde harf özellikleri açısından kulağa yumuşak gelen kelimelerin kullanımını görmekteyiz. Şiirimiz 103 tane göstergeden oluşmaktadır. Bu kelimelerin aliterasyon özellikleri açısından " k (27), s (16), t (10), m (18), r (30)" sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra şiirde aynı sesli harflerin tekrarlanmasıyla oluşan ahenge de "asonans" denmektedir. Bu ses ahengini de şiirde ele aldığımızda " a (54), e (61), i (52) " sesli harf özellikleri kelimelerde kullanılmıştır. Şirin geneline göz gezdirdiğimizde ise sesli harflerin daha çok tercih edildiği görülmektedir. Halk şairlerinin sesli harf tercihi daha çok bilinçli olarak yapılmaktadır. Bazı halk şairlerinin ve ozanlarının "leb-değmez" dedikleri dudakları birbirine değdirmeden şiirler söyledikleri ve bunlarla yarışmalar düzenledikleri bilinmektedir. Bunun da halk ozanları arasında bir gelenek halinde devam ettiği görülmektedir.

Şiirimizde devrik yapıları cümlelerin de kullanılması şiirin gücünden kaynaklanmaktadır. Bu kullanım bazen şiirdeki göstergelerde sapmalara yol açmaktadır. Şair, şiirde yeni gösterge kullanımları deneyerek özgünlüğünü, üslubunun farklılığını göstermeye çalışmıştır. Şiirde devrik cümle kullanımı hemen hemen her dizelerde vardır: " Topraktan mı aldın o siyah benin / Çiçekler içinde bulunmaz dengin / Bin bir eda ile bitmez ahengin / Vücudunu kaplamış yemyeşil yaprak " Şiirde etkiyi kuvvetlendirmek maksadıyla tercih edilen bir cümle kullanımı olduğundan şaire özgü bir durumdur. Şiirin farklılığını ortaya çıkararak bir tavidir. Bu kullanım ayrıca dize sonlarındaki kafiye uyumunu sağlama adına yapılan gayrettir.

c. DİL

Şiirde dil olarak geniş halk kitlesinin günlük hayat koşturmacasında kullandığı günlük dili esas alan dil kullanılmıştır. Mısralardaki kelimeleri birbirine bağlayan unsur, şairin günlük konuşma dilini şiir diline çevirerek bir üst seviye dile ait kullanımlarla kullanmasından kaynaklanmaktadır. Kelimelerdeki ses ve söyleyiş ustalığı ve kelimeleri şiir diline çevirerek kullanması şairin özgünlüğünü belirlemede ölçüt olarak kullanılmaktadır. Şiirdeki göstergelere bakıldığında halk edebiyatı kullanımını hakkıyla başarmıştır. Halk

edebiyatı ürünlerimizden olan ozanlara ait şiirlerin benzeri bir kullanım görülmektedir. Göstergeler bir halk ozanının tercihi yerindedir. Zaten Halk edebiyatı şairleri ya özlemlerini, umutlarını ya da kavuşamadıkları sevgililerinin hayaliyle saza sarılmışlar ve memleket memleket dolaşmışlardır.

Şiirin dili çok sadedir. Göstergelerin kullanımında bu sadelik ve kulağa hoş gelen kullanım dikkat çekmektedir. " kiraz kırmızısı ten; dağ, taş, çiçek olmak; güneş kadar sıcak; neşe, mutluluk; vb. " göstergeler günümüz Türkçesinin en üst düzeyde kullanımını sergilemektedir. Şiirde konuşma zevkiyle meydana gelmiş, duygu ve çağışım değerleri kazanmış söz gruplarının kullanıldığını görmekteyiz.

Şirin dördlüklerinde cümle ve söyleyiş kullanımları pek zorlanmadan ahengi ve ritm sağlama adına bazı göstergelerin düz cümle kurallarının dışına çıkılarak yer değişikliğiyle kullanıldığı görülmektedir. Fakat bu tercihte de kullanılan ve konuşulan dille bireysel duygu halinin ses ve söyleyişle verilmeye çalışıldığı sezilmektedir.

d. TEMA

"Gelincik " adlı şiirimizin ele almaya çalıştığımız bu biçim özelliklerinin yanında, içerik özellikleri açısından ele alıp incelemeye çalıştığımızda şu özelliklerini görmekteyiz:

Kiraz kırmızısı güzelim tenin
Topraktan mı aldın o siyah benin
Dağ taş çiçek olsa unutmam seni
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik

Sevgilinin Çalıkuşu romanının başkışisi Feride yerinde kelimelere yansıdığı mısralar bütünü. İnsan karşısındaki kişiyi ruh haline ve muhayyilesinin genişliği mesabesinde görmek ister. Hani burada zihinlerimizi "Don Kişot"un hayat macerası ziyaret ediyor. Ve şiirimizi tahlile giriştiğimiz şu satırlar dizesinde yer almak maksadıyla bizden izinler istiyor. Dünya edebiyatının ilk roman türü örneği kabul edilen Cervantes'in Don Kişot adlı yapıtı. Don Kişot, hayal âlemlerinin pencerelerinde dünya hayatının sahnelerini seyre daldığı bir esnada yanında can yoldaşı olarak Sanço Panza'yı görmekteyiz. Don Kişot, dünyayı nasıl görmek istiyorsa, o biçimde görür ve yel değirmenlerine saldırmaya yeltenir. Yolda yel değirmenlerini insanlara kötülük yapan devler sanır. Onlara saldırınca, yaranılır. Yine akli başına gelmez. Sancho, durumu anlatsa da gerçeği görmez. Kafasındaki hayale inanır.

Bizim şiirimizde de şairimiz, yüreğindeki sevdanın alevlerine su serpmek mahiyetinde sevgilisini çeşitli biçimlerde nasıl görmek istiyorsa ona göre özenle seçilmiş kelimelerle şiirini yazdığını görürüz. Bu şairlerin ruh dünyasının enginliği mesabesinde derinleşir ve farklı buutlarda boyut kazanır. Şairimiz, sevgilisini o kadar kıskanmaktadır ki en güzel alımlı bir kirazdan bile daha güzel olduğunu belirtmektedir. Sevgilisinin nişanı olarak tenindeki siyah beni işaret etmektedir. Ve bununla aslında kendisini

vurgulamak istemektedir. Bu sevdanın üzerinden nice kar boranlar, fırtınalar, yağmurlu koyu karanlık mevsimler geçip de yerini baharlara bıraksa da sevdasının yine aynı boyutta devam edeceğine karar vermiştir. Bunu da duygularının yansıması kelimeleriyle ifade etmektedir.

Her kıtanın son dizesi olarak ifade ettiği sevgilinin zarıflığıyla adeta duygularını pekiştirmektedir. Her şeye rağmen zarıflığını vurgulamayı unutmayan şair, aşkına karşılıklar beklemektedir. Ayrıca kiraza benzetilen sevgilinin kelimelerinde ayrı bir incelik yatmaktadır. Kiraz meyvesi dalında iki tane olarak bazen de üç tane olarak yetişmektedir. Aslında şairimiz, kiraza benzediği sevgilinin teninde, bedeninde aslında kendisinin de yer aldığını ima etmektedir. Kira meyvesinin çiftinden tekini dalından koparttığınızda diğeri dalında solmaya ve çürümeye doğru meyleder. Sevgiliyle esasen ayrı bedenler olsalar da manen tek yürek ve kalp olarak attıkları sezilmektedir. Bu kiraz meyvesinin ağacı da aynı su, hava ve topraktan yetiştiğine göre, biz okuyucu olarak şairinin yüreğini fetheden ve müstesna köşesinde kendisine güzide bir yer tutan âşıkla maşukun aynı memleketin veya obanın evlatları olduklarını seziyoruz. Çünkü dizinin akabinde tendeki "ben" kelimesiyle bu ifade desteklenmektedir. Buradaki "ben" sözcüğü tendeki siyah nokta olarak anlaşılrsa da aslında şairimizin olduğunu anlıyoruz. Tüm bunların ahirinde ise sevgilinin zarafeti en belği ifade ile teyit edilmiştir.

Gözler kamaştırın o güzel rengin
Çiçekler içinde bulunmaz dengin
Bin bir eda ile bitmez ahengin
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik

Sevgiliye methiyelerin dizildiği mısraların devam ettiğine müşahede olunan satırlar. Halk edebiyatı şairlerinin en önemli özellikleri ve diğer edebi dönem şairlerinden ayrılan özellikleri, şiirlerini irticalen, yani duygularının harekete geçtiği anlarda kaleme veya saza sarılıp dile getirmeleridir. Sazının teline dokunularak çıkan mısralar bir daha kolay kolay düzeltilmez, olduğu gibi bırakılır.

Bundan hareketle şiirimizdeki kelimelerin manalarına baktığımızda ilk söyleyiş güzelliği kulaklardan yüreklere akmaktadır. Sevgili şair ruhunda nasıl renkten renge ve şekilden şekle girdiği görülmektedir. Halk ozanları dünya hayatının çeşitliliği ve gezip gördükleri yerlerdeki temaşalardan hareketle Yüce Yaratıcının (c.c.) kâinatı nasıl boyadığını göstermektedir. Şairimiz duygularının çeşitliliğini ve renkliliğini ifade için satırlarda sevgilinin alâyişini sergilemek istemiştir. Adeta bir ressam hassasiyetiyle fırçasını renkten renge batırıp satırlara çalmaktadır. Dünya görüşü, hayata bakış açısı, ufkun enginliğine nispeten satırlara yansıyan tuvalin ahengi.

Kültürümüzde her çiçeğin ifade ettiği bir mana vardır. Şairimiz sevgilisini bunlardan birisine yakıştıramadığından kendince bir yol izlemiştir. Kardelenler sadece en çetin kışlar ardından boynu mahzunluğu ölçüsünde eğik ve bir o kadar da duruşuyla diktir. Bununla beraber edası da farklıdır. Ahengi ve hareketleriyle göz kamaştırmaya devam etmektedir.

Güneş kadar sıcak ay kadar berrak
Gelin kadar güzel pamuk gibi ak
Vücudunu kaplamış yemyeşil yaprak
Ne güzel zarıfsın güzel gelincik

Dünyanın etrafında deli divane dönüp, dönüp de pervane olduğu müstesna güzel. Şairimizin her anında sevgilinin hayali yer etmektedir ki gündüzün akabinde şuleleriyle içini ısıtırken, gecenin koyu karanlık anlarının sessizliğinde ise yolunu aydınlatmaktadır.

Kelimelerin seçilme gayretine baktığımızda her şeyin en büyüğü ve en âlâsının sevgili için tercih edildiğine müşahede ediyoruz. Bu satırların akabinde Yahya Kemal gibi düşünmeye başlıyoruz. O da böyle ifade etmişti âşıkları ve girdikleri ruhi sevdâyı.

Mehlika Sultan'a âşık yedi genç,
Kara sevdalı birer âşıktı.
Bir hayalet gibi dünya güzeli,
Girdiğinden beri rüyalarına;
Hepsi meshûr, o muamma güzeli,
Gittiler görmeğe Kaf dağlarına.

Varılması imkânsız gibi görünen Kafdağ'ına gönderilen âşıkların devamı niteliğinde satırlarımızda biz de güneşi sevgilimizin eteklerindeki bir yığın güneş rengine benzetiyoruz. Ay parçası deyiminin yer bulduğu satırlar. Şairin ruhundaki parlamanın aksettiği mekânlar. Bahar mevsimin temaşa edildiği müstesna güzelin şekli şemali. Tüm bunlarla beraber zarafetin tekrar be tekrar vurgulandığı, adeta zihinlere kazındığı satırların devamı dizler. Duygular yumağının toplamı.

Ey sevgili sen gelince bahar geliyor
Seninle birlikte şenleniyor âlem
Sen çıktıkça
Güneş hicabından bulutlar ardında yer alıyor
Senin sevdan ay kadar berrak, su kadar mai
Bir o kadar da sıcak ve selametli
Sen varsın ya sevgili, sen ya yoksan ya
Âlemin tüm kışları kapıda
Seninle muştular yakalıyorum devri âlemde
Her daim ben yüreğimle
(Ömer Batı-Karalama Defterinden)

Elimizde baharından taze güller ve yasemenlerle dalıyoruz baharın koynuna. Tazeliğinle ve renk cümbüşünde kendimizi bırakıyoruz yeşilliklerin uçsuz bucaksız koynuna. Hayretten hayrete düşerken

duygularımız, sevgilinin hayaliyle gözlerimiz kapanıyor.

Renklerin âlâsı güzeli sende
Neşe mutluluk var sen olan yerde
Ne mutlu sana ki adın dillerde
Ne güzel zarıfsin güzel gelincik

Renkler âleminin cümbüşünde duygularımız şaşırılmışken, heyecanlanıyoruz. Sevgiliye ait müstesna beyitlerin devam ettiği dizeler. Zamanın en bedii müstesna insanının söylediği meşhur bir söz satırlarımıza doğru pervaz etmişken edeble mırıldanıyoruz: " Güzel gören, güzel düşünür; güzel düşünen de hayatından lezzet alır. " Serlevha gibi başucumuzda dururken, şairimizin ruhundaki özü, membaı, kaynağı bulmanın heyecanını yaşıyoruz. Tüm kelimeleri nihayete kavuşturduğumuzda şiirimizin bütünlüğünde önümüze çıkan düşünce bu olsa gerek.

Mevlana ruhunun ve düşüncesinin yansıması satırlar. Mevlana da tüm insanlara kucak açarken;
Gene gel, gene.

Ne olursan ol, ister kâfir ol,
İster ateşe tap, ister puta,
İster yüz kere tövbe etmiş ol,
İster yüz kere bozmuş ol tövbeni...
Umutsuzluk kapısı değil bu kapı,
Nasılsan,
Öyle gel...

düşünce ufkuyla gelmelerini istemiş ve bunu da tüm benliğiyle haykırmıştır. Biz kültürümüzün enginliği ve mayası olan hoşgörü ve diyalog anlayışıyla tüm insanlığa bağımız açıyor ve Mevlana ruhunu daha da ileriye taşıyarak, ufkumuzu genişleterek, "Ne olursanız olun, biz geliriz. Bizim gönül kapımız her kişiye açıktır." deyip bu sevda yoluna koyulduk. Şairi olduysak bu bizim şiarımız olsun dedik. Ve sevdamızın adını tüm âleme haykırdık.

Adınla gönüllere bir inşirah gelmekte ve tüm elemler nihayete kavuşmaktadır. Neşe kaynağım, hayata sarılmamın adı. Şairimiz ozan olduğunu ifade için elden ele gezmekte ve adeta sevgilisinin adını tüm âleme haykırmak mahiyetinde şiirini yazmıştır. Ozanların tek sırdaşı, can yoldaşı, arkadaşı olarak sazı görmekteyiz. Bunu da sazı vasıtasıyla yapmanın yanında ifade sanatının en üst düzeyi olan şiir sanatı ile ifade yolunu seçmiştir şairimiz.

Ahmet Acar gelin diye sevdiğim
İlk baharda kır bayırda gördüğüm
Çok nadide canım kadar sevdiğim
Ne güzel zarıfsin güzel gelincik

Adın yüreklerden satırlara kazındığı dizeler. Halk edebiyatımızda şiirde gördüğümüz mahlas ve ya şairimizin adı bize, duyguların yoğunluğunun sonuna gelindiğini haber vermektedir. Bu bir gelenektir. Adını satırlara kazıma. Sevdanın neticelenmesinin istendiğinin vurgulandığı beyitler toplamı dörtlükler. Var sende duygularımın son demine ulaşması misali artık bu şarkıya bir son nokta koy.

Seninle beraber gönlümün kırlarında baharlar başlangıca ermişken, kır bayırlarım yeşillendi. Ruhum adınla neşv-ü nema bulurken, sen bana artık misafir olmaya ne dersin... Bir bedende iki can gibi olmaya; aynı topraktan hayat bulma adına dalımız yeşillensin ve meyveye dursun. Enginliğimiz altında adeta cennet-asa baharlara beşiklik etme adına çıkalım.

Ben artık Kafdağı ardındaki sevgiliye ulaşma adına "ballar balını buldum, kovanım yağma olsun " düşüncesiyle sazımın teline son kez dokunmak istiyorum. Varsın bu şiirimizin adını koyalım. Ben senin adını yüreğimde benim gönül evimin gelini olarak " 'gelin' cik" koydum adını. Gönül bahtıma Süleymanlar (as) gibi saltanatımın tahtını koydum. Gel ey yâr, gel ey sevgili. Yolları gözlenen yâr... Züleyhaların soyundan gelen asil.

Duyguların son demde olduğu anların akabindeyken, bizler sevgiliyle hemhal olma adına heyecan hafakanları geçiren şairimizi benliğiyle yalnız bırakıp, başka yüreklerin sevdasını dillendirmeye, başka yüreklerin sazının teline dokunma adına diyarı gurbet ellere çıkıyoruz. Nasibimizi bu şiirden de aldıktan sonra misafir olduğumuz han sahibi Ahmet Acar Beyin "Gelincik" hanından bohçamızı toplayıp sıyrılıyor. Sıyrılırken de han duvarına şu şiirin şerhini düşüyoruz ki hana uğrayan şiir sevdalılarına tatlı bir hatıra bırakalım diye. Zaten sazın teline dokunamıyoruz artık. Sözü bittiği yerde Yunus olup aşkı tarife koyulduk. Yunusça demek gerekti aşkı tarif yolunda:

İŞİTİN EY YARENLER AŞK BİR GÜNEŞE BENZER

İşitin ey yarenler aşk bir güneşe benzer
Aşkı olmayan kişi misali taşta benzer

Taş gönülde ne biter dilinde ağı tüter
Nice yumuşak söylese sözü savaşa benzer

Aşkı var gönlü yanar yumuşanır muma döner
Taş gönüller kararmış sarp kâh kışa benzer

Ol sultan kapısında hazreti tapısında
Âşıkların yıldızı her dem çavuşa benzer

Geç Yunus endişeden gerekse bu pişeden

Ere aşk gerek evvel ondan dervişe benzer

AŞKIN ALDI BENDEN BENİ BANA SENİ GEREK SENİ

Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni
Ben yanarım dünü günü, bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum, bana seni gerek seni

Aşkın âşıklar öldürür, aşk denize daldırır
Tecelli ile doldurur, bana seni gerek seni

Aşkın şarabın içem, Mecnun olup dağa düşem
Sensin dünü gün endişem, bana seni gerek seni

Suflere sohbet gerek, ahilere ahret gerek
Mecnun'lara Leyli gerek, bana seni gerek seni

Eğer beni öldüreler, külüm göğe savuralar
Toprağım anda çağıra, bana seni gerek seni

Yunus'durur benim adım, gün geldikçe artar odum
İki cihanda maksudum, bana seni gerek seni

ÖMER BATI

15.03.2010 - Gaziantep